

Kyläpäivä kiinnosti

Etelä-Savon kyläpäivään Rantasalmelle kokoontui lauantaina 24.10. yli 80 osanottajaa. Päivä onnistui hienosti, suurkiitokset siitä monipuoliselle alustajakaartille, laulajille, soittajille, Tuusmäen kesäteatterille, Osikonmäen kyläaktiiveille, Luontokeskus Oskarin henkilökunnalle, Rinssi-Everstin ravintolan väelle, Ruusuhovin matkailuyrittäjille ja Rantasalmen kunnalle.

Ilkka Sutinen

Rantasalmen kunnan tarjoaman aamiaisen jälkeen Jäskyn puheenjohtaja Ilkka Sutinen avasi kyläpäivän.

– Etelä-Savon kyläpäivien osanottajamäärä on pysynyt viime vuodet hyvin ennallaan, tänä vuonna on jopa vähän lisäystä edelliseen kaksi vuotta sitten järjestettyyn päivään verrattuna. Kylätoiminta kantaa tänä päivänä monenlaista vastuuta ja toiminta on ”ammattillistunut”, tehdään kyläsuunnitelmia, hallinnoidaan hankkeita jne. Tähän tarvitaan tukea ja verkottumista maakunnassa.

Ilkka onnitteli myös Jäskyn varapuheenjohtajaa Leena Suhosta hänen saamastaan valtakunnallisesta huomionosoituksesta. Leena Suhonen nimettiin ”Kylätoiminnan tiennäyttäjäksi” Suomen kylätoiminta ry:n juhlaseminaarissa Vaasassa ja samalla hän sai Sytyn kultaisen ansiomerkin.

Leena Suhonen

Leena Suhonen toimi kyläpäivien juontajana ja kiitti heti aluksi Rantasalmen kuntaa joustavasta yhteistyöstä kyläpäivien järjestelyissä. Kunta kustansi muun muassa päivien tilat ja aamiaisen.

Marjut Dillström

Päivän laulusolistina esiintyi Marjut Dillström Rantasalmen Tuusmäeltä, säestäjänään Timo Piispa Juvan Pakinmaasta.

Kylätori

Kylätorilla oli esillä yrittäjien Marjut Dillströmin ja Eila Ikäheimosen tuotteita sekä Tuusmäen, Osikonmäen ja Järvi-Suomen kylät ry:n kirjallisuutta ja myyntituotteita.

Toni Auvinen

Rantasalmen valtuuston puheenjohtaja Toni Auvinen esitteli ensin Luontokeskus Oskaria: se on kunnan ja metsähallituksen yhdessä omistama talo, jossa on monipuolisesti toimintaa.

– Olen maatilan poika ja kasvanut täällä. Omalla kylällä kylätoiminta on nyt laimeaa, mutta olen kyllä sitä mieltä, että pitää asettua vastarintaan, kun elämistä maaseudulla tehdään hankalammaksi. Tuore esimerkki on postin kirje laatikkojen siirtämisestä pidemmälle taloista.

– Valtion ja EU:n tukema laajakaistahanke on nyt erittäin tärkeä. Se tulee ilmeisesti kunnillekin kalliiksi, mutta se on ehdottomasti toteutettava.

Retkiluistelu: - Rantasalmi on retkiluistelun edelläkävijä. Maan paras retkiluistelureitit kulkee Rantasalmen Poronsalmesta Savonlinnan Oraviin. Reititin pituus on noin 20 km ja sen

varrella on hyvät palvelut, mm. Linnasaaren kuuluisa lettubaari. Luistelu on nopeaa ja tottuneella edestakainen matka taittuu jopa tunnissa.

– Rantasalmi on julistautunut retkiluistelun ykköskunnaksi ja mukana on matkailuyritykset, matkailuyhdistys ja yhteisöt. Yhteistyö Savonlinnan Oraviin on tiivistä. Tavoitteena on laajentaa matkailukausi kesän ulkopuolelle. Myös omien kuntalaisten kuntoa halutaan kohentaa, retkiluistelu on vauhdikas ja miellyttävä kuntoilun muoto, joka sopii kaikille.

– Rantasalmen Asikkalaan avataan lyhyempi reitti, josta tullaan perimään myös uramaksu: palveluista on opittava maksamaan, vaikka Suomessa vielä aika harvassa paikassa esimerkiksi hiihtoladuista peritään maksuja.

– Rantasalmella on erittäin hyvä yhteisöllisyyden perinne, jota haluamme ylläpitää ja vahvistaa. Jää- ja monitoimihallin ja muiden liikuntapaikkojen rakentaminen yhteistyössä ja osin talkoilla on meillä onnistunut erittäin hyvin. Meillä on neljä kesäteatteria, puhallinorkesteri ja paljon virkeitä järjestöjä. Yhteistyö ja talkootyö on pienen kunnan elinehto.

– Rantasalmen kylät ovat erikoistuneet matkailuun, rautahistorian hyödyntämiseen, videotuotantoon jne. Käytännön toiminta on meillä tärkeämmällä sijalla kuin esimerkiksi kyläsuunnitelmien kirjoittaminen. Toimintaa tuetaan kunnan puolelta, esimerkiksi yritysasiainmies on tarvittaessa kylienkin apuna.

Koulut: – Lähipalvelu on säilytettävä erityisesti pienimmille 1-4 luokkien oppilaille. Kouluasioissa on pyrittävä pitkäjännitteiseen toimintaan ja otettava kyläläiset mukaan päätöksentekoon.

JJR-yhteistyö (Joroinen, Juva, Rantasalmi): – Palvelutuotanto on osittain järjestetty yhdessä ja osa lautakunnistakin on yhteisiä. Tarkoituksena on säilyttää palvelut lähellä. Kuntien itsenäisyys on jo osittain mennyt sairaanhoitopiireille ja muille. Malli on mielenkiintoinen. Tärkein kysymys on, pystytäänkö näkemään koko alueen etua ja järjestämään palveluja kaikkia tyydyttävästi. Mielestäni tässä on onnistuttu hyvin alkukankeuksista huolimatta. Suuremmaksi ongelmaksi on muodostumassa valtiolta tulevat muuttuvat määräykset palvelualueista jne. ja valtion lyhytjänteinen päätöksenteko näissä asioissa.

Katja Komonen

Yhteiskuntatieteiden tohtori Katja Komonen on osallistunut lukuisiin nuorisotutkimuksiin ja -hankkeisiin, muun muassa *Etelä-Savon nuorisopoliittisen ohjelman* kirjoittamiseen. Hänen johtamansa Nuorisotalon osaamiskeskus Juvenia on osa Mikkelin ammattikorkeakoulua.

– Nuoret on ryhmä, joka usein unohdetaan aluekehittämisessä. Kuitenkin monista nuorten hyvinvointiin vaikuttavista tekijöistä päätetään kunnissa ja maakunnassa.

– Nämä tekijät vaikuttavat sekä nuorten hyvinvointiin että nuorten kiinnittymiseen maakuntaan, eli mm. siihen, tulevatko nuoret mielellään tänne takaisin opintojen jälkeen.

Vahvuudet: – Kyselyissä maakuntamme nuoret nostavat esille luonnon, turvallisuuden ja harrastukset. Vaikka harrastusten tarjonnassa on puutteita, niin itäsuomalainen nuori harrastaa monipuolisemmin kuin eteläsuomalainen. Myös koulutyytyväisyys on hyvällä tasolla ja tunne, että tulee kuulluksi, on vahvistunut. Hyvin suuri osa nuoristamme hakeutuu eteenpäin ja saa koulutuspaikan peruskoulun jälkeen. Peruskoulun jälkeisen koulutuksen muuttovirrat ovat tasapainossa: yhtä paljon nuoria tulee Etelä-Savoon opiskelemaan kuin mitä täältä lähtee muualle opiskelemaan.

– Kaikkiaan Etelä-Savon sosiaalinen pääoma on hyvä, ihmiset kuuluvat kiinteästi yhteisöihinsä. Tällä on tutkimusten mukaan riskikäyttäytymistä ehkäisevä vaikutus ja vähentää masentuneisuutta.

Heikkoudet: – Tärkeimmäksi kehitettäväksi asiaksi nousee kyselyjen ja muun seurannan perusteella terveydenhuoltopalvelut. Esimerkiksi nuorten masentuneisuus on nousussa, mutta terveyspalveluja ei ole lisätty, ja psykologeille on pitkät jonot. Myös pitkät välimatkat tuovat ongelmia.

– Nostaisin myös esille nuorten mahdollisuuden kuluttamiseen. Kahvilassa käyminen ja vaatteiden ostaminen on nykyään tärkeä osa nuoren identiteettityötä, tämä nousee esille kyselyissä ympäri maailmaa. Kohtuulliset kuluttamismahdollisuudet lisäisivät nuorten kiinnittymistä maakuntaan, ehkä jopa enemmän kuin koulutuspaikkojen ja työpaikkojen hyvä saatavuus. Tärkeä ongelma on myös nuorisotyöttömyys. Maakunnassa on 2 000 nuorta työtöntä ja niistä puolella on ammattikoulutus.

– Maakunnan nuoret kokevat, että heitä ei kuunnella. Nuorille on luotu paljon vaikuttamiskanavia, mutta nuorten kokemus on, että vaikuttaminen nuorisovaltuustoissa ja vastaavissa on näennäistä. Kyselyissä tulee esille, että nuoret kokevat väheksyntää ja nämä kokemukset ovat sikäli vakavia, että ne luovat näköalattomuutta ja hällä väliä -asennetta. Kaikkiaan nuorten mielikuva maakunnasta on ristiriitainen ja jopa negatiivinen. On tärkeä ymmärtää, että mielikuvan merkitys on suuri – jopa suurempi kuin työ- ja koulutuspaikkojen määrä.

– Mielikuviin ei ole helppo vaikuttaa ja on myös niin, että kaikkialla nuoret ajattelevat, että hyvä elämä on jossakin muualla. On luonnollista, että nuoret haluavat kokeilla siipiään myös maakunnan ulkopuolella.

Mahdollisuudet: – Tärkeä kohderyhmä, kun maakuntaan houkutellaan uusia asukkaita, on lapsiperheet, jotka hakevat turvallisuutta.

– Maakuntaa voitaisiin kehittää myös oppimismahdollisuuksien maakuntana.

Uhat: – Säästöt tuntuvat kohdistuvan nyt liikaa nuoriin. Se näkyy syrjäytymisenä ja tulee kalliiksi sekä näkyy pian myös osaavan työvoiman puutteena.

– Eriarvoistuminen on myös lisääntynyt 2000-luvulla. Nyt on jo kuntien välillä hyvinvointieroja ja kuntien sisälläkin näkyy alueellisia eroja.

Ehdotuksia: – Nuorille suunnattavat peruspalvelut, erityisesti terveyspalvelut (koululääkäri, mielenterveyspalvelut) turvattava.

– Kouluja ja oppilaitoksia kehitettävä – työelämäyhteistyötä lisättävä. Koululla on tärkeä rooli syrjäytymisen ehkäisyssä.

– Paikallisyhteisöjen roolia korostettava nuorten hyvinvoinnin edistämässä ja aluekehityksessä. Yhteisöllisyyden ja aktiivisen kansalaisuuden kehittäminen on tärkeä mahdollisuus. Esimerkiksi pienessä kirjastossa voidaan tuottaa itse asioita eikä vain hakea tietoa. Kokoon-tumistiloilla on tärkeä merkitys.

– Nuorille on mahdollistettava vaikuttamiskanavia, joilla on aito yhteys päätöksentekoon / palveluiden kehittämiseen. Nuorilla pitää olla muitakin vaikutuskanavia kuin jaloillaan äänestäminen.

– Nuoret osallistettava aluekehitykseen (kyläsuunnittelu, kirjastojen/kylätalojen kehittäminen monipalvelukeskuksina, harrastustoiminnan kehittäminen).

Sekä Auvisen että Komosen alustuksista keskusteltiin vilkkaasti. Aikataulussa oli sopivasti varattu tilaa keskustelulle ja Oskarin auditorion akustiikka on hyvä: sekä puhujien että keskustelijoiden puheenvuorot kuuluivat hyvin ilman mikrofonia.

Siunattu hulluus

Tuusmäen kesäteatterin esittämä Aapelin ovela veijarinäytelmä Siunattu hulluus pääsi valtakunnallisessa Kesäteatterimestari 2009 -kilpailussa hopeasijalle. Tuusmäen kesäteatteri on aito kyläteatteri paikallisilla näyttelijöillä, ohjelmisto on vaihdellut kylän historiaa esittelevistä näytelmistä muuten suosittuihin teksteihin.

Tuusmäen kyläyhdistys on vuosien mittaan toteuttanut useita kunnianhimoisia hankkeita ja kylä palkittiin Etelä-Savon vuoden kylänä vuonna 2000.

Jorma Kaimio

Dosentti Kaimio kertoi olevansa paljasjalkainen helsinkiläinen joka teki uraa Helsingissä tutkijana ja kirjakaupan sekä kustantamon johtajana. Vuonna 1976 Kaimiot hankkivat vapaa-ajan asunnon Rantasalmelta ja viihtyivät täällä hyvin. Jo kolme vuotta he ovat asuneet täällä vakituisesti kunnostetussa vanhassa pappilassa.

– Väitöskirjani tein etruskien viimeisistä vaiheista ja jo siinä nousi esille keskusten ja periferian suhteet ja sekä muinaista Italiaa että nykyistä Suomea voidaan hahmottaa keskusten hallitsemana hierarkiana. Jo antiikin Italiasta on kuitenkin kirjattu tapauksia, jossa periferiassa on syntynyt vaurautta ja sieltä on noustu myös yhteiskunnalliseen vaikutusvaltaan. Myös periferiassa on muodostettu verkostoja, esimerkiksi kartanoaatelisten verkosto entisessä Suomessa.

– Periferiassakin on ollut äkkirikastumisen mahdollisuus: Varkauden koski ja Outokummun malmit ovat tuoneet rikkautta Suomen maaseudulle. Nykyisin korkea vuori kuten Levitunturi antaa mahdollisuuden luoda keskuksen. Kuitenkin äkkikasvua voi seurata myös äkkilaskuja.

– Kehitys kylissä on ollut rauhallisempaa, ja nousut ja laskut ovat loivempia kuin keskuksissa. Yhteisöllisyyden vaaliminen kylissä on edelleen tärkeää, mutta tietenkin tarvitaan myös elinkeinoja.

– Viljelyssä erityisesti uudet yhteistyön muodot voisivat turvata työpaikkoja. Käsityö ja siihen liittyvät elinkeinot vaatisivat ehkä kylien erikoistumista: olisiko tilaa esimerkiksi takojaseppien kylälle? Palvelutyöpaikkoja syntyy erityisesti vanhusten hoidossa ja luonnonläheinen ympäristö sopisi erityisen hyvin vanhuksille.

– Matkailualalla on kova kilpailu ja Suomen ongelmana on lyhyt matkailukausi. Jos matkailualalla haluaa pärjätä, olisi huolehdittava kylien yleisestä ilmapiiristä. Kylien elävä historia on tärkeä, vähäisiä jälkiä historiasta ei saisi enää hävittää kylistä. Etätöyöhön tulee uusia mahdollisuuksia teknologian kehittymisen myötä. Sosiaalisesta puolesta voitaisiin huolehtia niin, että muodostettaisiin paikallisia työyhteisöjä.

– Tärkeä kysymys on, ovatko kylät valmiita ottamaan vastaan muuttajat. Esimerkiksi kulttuuriryöntekijät voisivat olla tärkeä ryhmä kylissä, ne toisivat yhteisöllisyyttä ja julkisuutta. Mutta tuntevatko he itsensä tervetulleiksi kyliin? Myös eläkeläiset voisivat olla jonkun kylän tai kunnan kohderyhmä, kun haetaan muuttajia.

– Maaseudun kulttuuriympäristöjä on tuhottu, kun kirkonkylistä yritettiin tehdä kaupunkeja rakentamalla kerrostaloja ja marketteja. Vanhassa rakennuskannassa on kuitenkin vetovoi-

maa, ja sitä mitä on jäljellä, kannattaisi ehdottomasti vaalia. Vanhan korjaaminen työllistää myös taitajia. Esimerkiksi pinkopahvimestaria on jo vaikea löytää.

– Rakennusperintöyhdistys on juuri avannut vanhojen rakennusosien osto- ja myyntiliikkeen VANAHOO OSSOO Rantasalmen keskustassa. Rakennusperintöyhdistyksellä on meneillään myös esitelmäkiertue, seuraava tilaisuus on Mikkelissä ensi keskiviikkona.

Rakennusperintöyhdistys sai kannatusta useissa puheenvuoroissa.

Vuoden kylän ja vuoden kunnan palkitseminen sekä muut muistamiset

Etelä-Savon vuoden kylänä palkittiin **Mikkelin Rahula**. Vuoden kylä on Etelä-Savossa valittu vuodesta 1989 lähtien. Vuoden kylä sai maakuntahallituksen puheenjohtajan ja maakuntajohtajan allekirjoittaman diplomin sekä Järvi-Suomen kylät ry:n lahjoittaman, **Raimo Rantahakan** valmistaman puisen seinäkellon.

Palkinnot vastaanottivat **Antti Kajakoski**, Norolan nuorisoseuran puheenjohtaja, **Anne Loponen**, NoNS sihteeri, **Jukka Lampinen**, NoNS johtokunta, **Lotta Loponen**, NoNS johtokunta, **Liisa Haikonen**, NoNS johtokunta, **Eija Häkkinen**, NoNS johtokunta ja **Tarja Tiusanen**, teatteriaktiivi. Rahulan kyläyhdistyksenä toimii paikallinen nuorisoseura.

Rahulaan pääsemme kaikki tutustumaan Jäskyn syyskokouksessa, joka järjestetään Rahulan koululla lauantaina 28.11.

Perustelut Rahulan valinnalle:

1. Kylän yhteistyö toimii. Rahulan kyläyhdistyksenä toimiva Norolan Nuorisoseura ry ja kylän muut järjestöt sekä yritykset järjestävät yhdessä tilaisuuksia ja muuta toimintaa.
2. Kyläläiset ja kaupunki huolehtivat kyläkoulusta. Sen yhteyteen on rakennettu Rahula-sali jossa järjestetään liikuntaa ja muuta ohjelmaa joka ilta. Kyläkoulun 90-vuotisjuhlien yhteydessä elvytettiin kylän teatteritoimintaa ja valmistettiin näytelmä kylän historiasta. Koulun ympäristön ja 5-tien liikenneturvallisuuden puolesta tehdään jatkuvasti työtä.
3. Toiminta on monipuolista - liikunnasta taidepolkuprojektiin. Suuri osa kylän asukkaista kuuluu nuorisoseuraan ja muihin järjestöihin ja ottavat osaa liikuntaryhmiin, kerhotoimintaan ja tapahtumiin.
4. Kylä kasvaa. Kylään muuttaa erityisesti lapsiperheitä, aktiivisuus on selvästi lisännyt kylän vetovoimaa.

Vuoden 2008 Etelä-Savon kyläksi valittiin **Siikamäki-Peiposjärvi**, joka sitten valittiin myös valtakunnalliseksi vuoden kyläksi. Tämä toi hyvin näkyvyyttä maakunnan kylätoiminnalle. Siikamäki-Peiposjärven tervehdysten vuoden 2009 kylälle toivat kyläyhdistyksen puheenjohtaja **Teija Savenius**, sihteeri **Seppo Intke** ja kyläaktiivi **Heikki Heiskanen**.

Seuraavaksi palkittiin Vuoden kylätoimintaa edistänyt kunta: **Pieksämäen kaupunki**. Kunta palkitaan nykyään joka toinen vuosi, ja viimeksi vuonna 2007 kunniakirjan ja komean kiertopalkintopokaalin sai Kangasniemen kunta. Kiertopalkinto on Esko Ropposen lahjoittama Kylätoiminnan tiennäyttäjät -pokaali. Palkintoa oli vastaanottamassa kaupunginvaltuuston puheenjohtajan **Soili Moilanen** ja apulaiskaupunginjohtajan **Juha Nousiainen**. Vallinnan perusteena oli muun muassa palvelujen ylläpitäminen kylissä, erityisesti on viime vuosina rakennettu vesijohtoja. Kylien tonttitarjontaa on edistetty maanvaihoilla ja valta-

kunnallista Vuoden kylä-titteliä on pyritty hyödyntämään kunnan koko maaseutualueen hyväksi.

Lopuksi huomioitiin kylähullun hatulla henkilö, joka on toiminut aktiivisesti maakunnan kylätoiminnan hyväksi. Hattu on juvalaisen **Anneli Varjuksen** huovuttama ja tämäkin kunnianosoitus jaetaan joka toinen vuosi.

Kylähullun hattu annettiin **Henrik Hausenille**, joka oli mukana perustamassa kylätoimikunta Heinolan Paistjärvelle jo vuonna 1986 ja joka sitten on toiminut Pertunmaalla, Joutsassa ja Etelä-Savossa useissa kylähankkeissa, nuoriso- ja käsityöläisyhdistyksissä sekä oman kylän kyläyhdistyksessä ja kyläteatterissa. Vuoden 2002 joulukuusta lähtien hän on toiminut Etelä-Savon kyläasiamiehenä kylien auttajana ja vierellä kulkijana.

Kyläretki: Osikonmäki ja Ruusuhovi

Osikonmäen kylän historiasta ja monipuolisesta toiminnasta kertoi **Ritva Kämäräinen**. Kylä oli ensimmäisiä, joissa oli toimiva tonttipörssi ja yritysten kanssa on sovittu tontin ostajien etupaketista. Muita hankkeita ovat Omenapuuhanke, Maitomaa sekä näköalatornin, infokopin ja laavun rakentaminen ja kyläkirja. Kylän uusia katuvaloja juhlittiin tämän vuoden helmikuussa. Osikonmäki valittiin Etelä-Savon vuoden kyläksi vuonna 2002.

Ruusuhovin komeassa kartanohotellissa meitä otti vastaan entinen omistaja **Ulla Pukero** ja yksi nykyisistä omistajista **Jarno Andersin**. Pukero esitti eläväisesti, miten matkailuyritys hyödyntää talon ja seudun historiaa ja Andersin kertoi, että Ruusuhovi edelleen satsaa häihin joita järjestetään tänä vuonna 31 kpl. Samalla yritetään löytää myös uusia asiakasryhmiä. Henkilökunnan saatavuus on ongelma, kun tarve vaihtelee.

Kaikkiaan kyläpäivä onnistui hienosti ja palaute oli kiittävää.

27.10.2009

Henrik Hausen